

پیوست‌ها

پیوست ۱

۱۲۰۰-۳۲۰۰ پیش از میلاد، دوران باستان در خاور

پیدایش نخستین تمدن‌های شهری

نزدیکی‌های ۳۲۰۰ سال پیش از میلاد در آن بخش از کره زمین که امروزه خاور نزدیک نامیده می‌شود، عمدتاً در مناطق رسوبات رودهای نیل، دجله و فرات نخستین تمدن‌های اسکان یافته، یعنی یکجا نشینی دائمی (شهرنشینی) به وجود آمدند. در این نواحی ما شاهد ایجاد شهرهای بزرگ با سنجه‌های آن دوران، معماری‌های بسیار پیشرفته و پیدایش نخستین امپراتوری‌های بزرگ هستیم.

در مناطق بین‌النهرین، مصر دوران فراعنه و در دره‌ی هند تمدن‌های جدید و نخستین شهر- دولت‌ها به وجود آمدند. دقیقاً در این دوران است که شاهد کوچ و جا به جایی مردمان از سایر سرزمین‌ها به این مناطق هستیم. کانون‌های فرهنگی خاور نزدیک گسترش می‌یابند و از سوی غرب تا کِرت^۱ در دریای اژه و سواحل مدیترانه پیش می‌روند. این گسترش تمدن به کِرت موجب پیدایش تمدن جدیدی در سواحل مدیترانه می‌شود و به وارونه دیگر تمدن‌های تا آن زمانی عمدتاً متکی بر تجارت و هنر زیستن بود. بتدریج آلیاژ برنز (مفرغ) جای‌مس را می‌گیرد و بشر وارد دوران نوینی می‌شود که به دوران برنز مشهور است. کشف این آلیاژ جهشی بزرگ و تعیین کننده در روند تکامل جامعه‌ی بشری بود. چرا که برنز ماده‌ای سخت و انعطاف‌پذیر است و به بشر امکان ساختن ظروف، ابزار و مهم‌تر از همه سلاح فلزی و با دوام را می‌داد.

^۱ - Crète

دوران برنز

در هزاره ی دوم پیش از میلاد اروپا بتدریج از توحش بیرون می آید. کشف برنز که آلیاژی است مرکب از قلع و مس عامل اصلی پیدایش و رشد تجارت در سطح جهانی می شود. برای دستیابی به معادن این دو فلز که در سرتاسر کره ی زمین یافت می شود، کوشش های فراوانی درمی گیرد. از جزایر انگلستان گرفته تا دورترین مناطق چین، از شمال اروپا گرفته تا جنوبی ترین مناطق آسیا و مصر به یک باره راه های تجاری کشف و گسترش می یابند. در همین دوران است که نخستین سلسله ی پادشاهی یوکید در چین استقرار می یابد. با کشف راه های دریایی مناقشات و جنگ ها میان اقوام مختلف ساکن مناطق سواحل دریاهای اژه، مدیترانه و بین النهرین برای تثبیت حکومت های شکننده اشان شدت می گیرد. در نزدیکی های ۱۵۰۰ سال پیش از میلاد اسلاف ارامنه ی امروزی از آناتولی تا سواحل سوریه را زیر سلطه داشتند. در دریای اژه می سنی ها کثرت را تصرف می کنند.

نزدیکی های ۱۳۰۰ سال پیش از میلاد با به سلطنت رسیدن رامسس دوم مصریان هم وارد تاریخ می شوند. عبریان پس از فرار از مصر، سرزمین کنعان را به تصرف درآورده و دین تکخدایی خود را بر ساکنین آن تحمیل می کنند.

برنز بتدریج مهر خود را بر تمدن و فرهنگ این دوران حک می کند. در بین النهرین با پیدایش شهرها شاهد پیدایش نطفه های اولیه ی هنر معماری، سفال گری، ریاضیات، طب و هم چنین متون ادبی هستیم. در مصر بنای اهرام نه فقط مبین رشد مکانیک و هندسه بود بلکه قدرت سیاسی فراغنه را هم به نمایش گذاشت. در همین دوران است که در سرزمین های باختری خرسنگ ها (mégalithe) ظاهر می شوند.

۳۲۰۰-۱۶۰۰ پیش از میلاد، دوران باستان در خاور

منطقه	دوران	رویدادهای مهم دوران برنز
مصر	-۳۲۰۰	اختراع خط هیروگلیف
سومر	-۳۰۰۰	اختراع سیستم شمارش بر پایه‌ی ۶۰ و ۱۰
مصر	-۲۷۸۰	بنای نخستین هرم در مصر
سومر	-۲۷۰۰	گیل‌گمش پادشاه سومر در اشعارش به یک فاجعه طبیعی اشاره می‌کند که بعدها با عنوان "طوفان نوح" وارد افسانه‌های دینی شد
چین	-۲۵۰۰	اختراع طب سوزنی
بابل	-۲۲۵۰	بیان شکل نخستین قضیه فیثاغورس
چین	-۲۱۵۰	نخستین بررسی خورشید گرفتگی
مصر	-۱۸۵۰	اختراع ارقام اعشاری و محاسبه‌ی سطح و حجم
بابل	-۱۷۸۵	حمورابی امپراتوری بابل را بنا می‌نهد و یک نظام اداری متمرکزی برای اداره آن ایجاد می‌کند. اولین قانون مکتوب در تاریخ به نام او ثبت می‌شود.

جدول ۱: رویدادهای مهم دوران برنز

۱۶۰۰-۱۲۰۰ پیش از میلاد، دوران باستان در خاور

منطقه	دوران	رویدادهای مهم دوران برنز
مصر	۱۶۰۰-	تشخیص بیماری و تجویز دارو
هند	۱۵۰۰-	پیدایش نخستین شبه دین "ودا" (در زبان سانسکریت به معنای "دانایی" است) در هند توسط آریایی‌ها. بعدها یکی از متون مقدس هندوییزم می‌شود
مصر	۱۵۰۰-	اختراع ساعت آفتابی
بابل	۱۵۰۰-	ساختن نخستین ظرف شیشه‌ای
بابل	۱۴۰۰-	کالبد شکافی انسان و شناسایی اندام‌های داخلی
میسن	۱۲۰۰-	اوج تمدن می‌سنی و گسترش آن به سرتاسر یونان، قبرس، کرت، سیسیل و جنوب ایتالیا. به کار گرفتن اسب و ارابه در جنگ‌ها و ایجاد سواره نظام

جدول ۱: رویدادهای مهم دوران برنز

پیوست ۲

۲۰۰-۱۲۰۰ پیش از میلاد، دوران باستان یونان

دوران	سده	رویدادهای مهم
سده‌های تاریک	-۱۲	فروپاشی تمدن می‌سن
	-۹	هومر
	-۸	هزوید
باستان	-۶	حکومت سولون در آتن (۵۹۴)
	-۵	فلاسفه‌ی پیش از سقراط (مکتب میلیت)
		جنگ‌های بین ایرانیان و یونانیان و پیروزی یونان
		سلطه‌ی سیاسی آتن بر شهرهای یونانی
کلاسیک		حکومت پریکلز در آتن (۴۴۳-۴۳۰ پ.م)
	-۴	جنگ‌های بین آتن و اسپارت و شکست آتن
		پایان دموکراسی در آتن
		فلاسفه‌ی کلاسیک (سقراط، افلاطون و ارسطو)
هلنیستی		کشورگشایی اسکندر مقدونی
	-۲	فتح یونان توسط طروم

جدول ۲: رویدادهای مهم دوران باستان یونان (۱۲۰۰-۲۰۰ پ.م)

دوران باستان روم

دوران	سده	رویدادهای مهم
جمهوری	۵-	
	۱-	کشورگشایی رومی ها
		سیسرون
امپراطوری کبیر	۱	سینک
		مارک اورل
	۴	مسیحی شدن روم
امپراطوری صغیر		
		تقسیم امپراتوری روم به دو امپراتوری، در غرب (روم) و در شرق (بیزانس)
	۵	فروپاشی امپراطوری روم غربی

جدول ۳: رویدادهای مهم دوران باستان روم (۵۰۰ پ.م - ۵۰۰ م)

پیوست ۳

۶۰۰ - ۲۰۰ پیش از میلاد، دوران باستان یونان

سده	سال	رویدادهای فلسفی	رویدادهای فرهنگی	رویدادهای سیاسی
ششم پیش از میلاد	-۶۲۰	تولد تالس		
	-۶۱۰	تولد آناکسیماندر		اصلاحات سیاسی سولون در آتن
	-۵۸۰	تولد آناکسیمنس	پیش‌گویی یک کسوف توسط تالس	حکومت خودکامه پیسیسترات در آتن
	-۵۷۰	تولد فیثاغورث		
	-۵۶۰			
	-۵۵۰		تولد ایشیل	سلطه‌ی سیاسی آتن بر یونان آسیایی
	-۵۳۸		تولد پیندار مؤلف کتاب "توصیف زمین"	
	-۵۲۵			
	-۵۱۸	تولد هر اکلیت		تأسیس جمهوری روم
	-۵۱۰	تولد پارمیندس		استقرار جمهوری در آتن و اصلاحات سیاسی کلیسین
	-۵۰۹	تولد آناکساگوراس	آثار پیندار	
	-۵۰۰			قیام یونانیان آسیایی

جدول ۴: رویدادهای مهم دوران باستان یونان (۶۰۰ - ۵۰۰ پ.م)

سده	سال	رویدادهای فلسفی	رویدادهای فرهنگی	رویدادهای سیاسی
سده هفتم میلاد	-۴۹۳		تولد سوفوکل	اشغال میلیت توسط پارسیان
	-۴۹۰	تولد امپدکلس و زنون	تولد هرودت	جنگ بین ایران و یونان و شکست ایران در ماراتون
	-۴۸۰	تولد گورگیاس	تولد اوریپید	
	-۴۸۵	تولد پروتاگوراس	تراژدی های سوفوکل	جنگ های سلامیس و ترموپیل
	-۴۷۰	تولد سقراط	تولد توسیدید	
	-۴۶۰	تولد دموکریت و بقراط	کتاب تاریخ هرودت	جنگ های بین اسپارتو آتن
	-۴۵۰		تراژدی های اوریپید	حکومت پریکلس
	-۴۳۶	تولد پارمیندس	تولد گزنفون	جنگ پلوپونزی
	-۴۲۷	محکومیت به مرگ آناکساگوراس	نگارش تاریخ جنگ های پلوپونزی	شکست آتنی ها در سیسیل، و حکومت "سی خودکامه"
	-۴۲۴	تولد افلاطون	کمدی های اریستوفان	
	-۴۱۱			
	-۴۰۴	محکومیت به مرگ پروتاگوراس		سقوط حکومت "سی خودکامه" و احیای دموکراسی
-۴۰۳				

جدول ۵: رویدادهای مهم دوران باستان یونان (۵۰۰-۴۰۰ پ.م)

سده	سال	رویدادهای فلسفی	رویدادهای فرهنگی	رویداد های سیاسی
چهارم پیش از میلاد	-۴۰۰	تولد دیوژن		مهاجرت ده هزار آتنی
	-۳۹۹	محاکمه و مرگ سقراط	تولد دموستن	
	-۳۸۷	تأسیس آکادمی افلاطون	نگارش کتاب "آناپاز"، گزنفون	
	-۳۸۴			پیروزی تبها در لوکوئرس
	-۳۷۵	تولد ارسطو	نگارش کتاب "فیلسک" دموستن	پایان سلطه سیاسی تبها
	-۳۶۲		نگارش کتاب "افورو" تودریوس	پادشاهی فیلیپ
	-۳۶۰		منادر "کمدی نو"	
	-۳۵۰	تأسیس لئوکوم توسط ارسطو		پادشاهی اسکندر
	-۳۴۱	ارسطو مربی اسکندر		
	-۳۳۵		کشف گردش زمین توسط اریستارک	کشورگشائی اسکندر
	-۳۳۶	تولد اپیکور	نگارش کتاب "عناصر" اقلیدس	مرگ اسکندر
	-۳۲۳	تولد زنون		
-۳۰۶				

جدول ۶: رویدادهای مهم دوران باستان یونان (۴۰۰-۳۰۰ پ.م)

سده	سال	رویدادهای فلسفی	رویدادهای فرهنگی	رویدادهای سیاسی
نوم پیش از میلاد	-۳۰۰	تأسیس مدرسه‌ی "باغ" اپیکور	نگارش کتاب "اسپتاتب"	فتح سیسیل توسط رومی‌ها
	-۲۸۰	تأسیس مدرسه "پورتیک" زنون		جنگ بین روم و کارتاژ
	-۲۶۲		کشفیات اراستوستن در نجوم و جغرافیا	
	-۲۶۴		پژوهش‌های علمی ارشمیدوس	دومین جنگ بین روم و کارتاژ
نوم پیش از میلاد	-۲۱۸			فتح یونان توسط رومی‌ها

جدول ۷: رویدادهای مهم دوران باستان یونان (۳۰۰-۲۰۰ پ.م)

پیوست ۴

جنگ های بین یونانیان و ایرانیان

۴۹۱ پ.م - گرفتن سارد

یونانیان موفق می‌شوند در پاره‌ای از مناطق آسیای صغیر و سارد خود را از یوغ سلطه‌ی ایرانیان آزاد سازند. اما این پیروزی یونانیان شکست‌شان در افسس و به دنبال آن سیاست سرکوبگرانه‌ی داریوش، شاه ایران را به همراه آورد.

۴۹۴ پ.م - فتح و غارت شهر میلث

ایرانیان شهر میلث را فتح کرده و آن را غارت و تخریب می‌کنند. مردان را می‌کشند و زنان و کودکان را به‌عنوان برده با خود به ایران می‌برند. این شکست که به واسطه‌ی فقدان انسجام و هم‌پستگی میان شهر- دولت های یونانی بود، دو پی‌آمد مهم داشت: (۱) اتحاد شهر- دولت های یونانی و سرکردگی آنان بر دیگر شهر- دولت ها به واسطه‌ی خواست این یگانگی؛ (۲) سرآغاز جنگ‌های بین یونانیان و ایرانیان.

۴۹۰ پ.م - تخریب بیزانس

در نخستین جنگ بین یونانیان و ایرانیان سربازان داریوش بیزانس را فتح، غارت و سپس با خاک یک سان می‌کنند. بیزانس که از بدو پیدایش‌اش در دو سده پیش‌تر در اشغال یونانیان بود، به دلیل موقعیت

جغرافی‌اش اهمیت استراتژیک بسیار داشت و سلطه بر آن همواره یکی از اهداف شاهان توسعه طلب ایرانی بود. داریوش با فتح بیزانس هم به این آرزوی دیرینه‌ی خود می‌رسد و هم آن را که از قیام مستعمرات حمایت کرده بود، گوش مالی می‌دهد.

۴۹۰ پ.م - جنگ ماراتون

یونانیان در محلی به نام ماراتون به مقابله با ارتش عظیم ایرانیان مهاجم می‌پردازند. سپاه ایرانیان با آن که به لحاظ کمی دهها بار از ارتش یونانیان بیشتر بود با دادن تلفات بسیار به سختی شکست می‌خورد. در تاریخ آمده است سربازی به نام فیلیپ از محل جنگ که ماراتون نام داشت تا آتن مسافت بیش از ۴۲ کیلومتر را می‌دود تا خبر پیروزی بر دشمن مهاجم را گزارش دهد. او پس از اطلاع خبر به علت خستگی از نفس باز می‌ایستد و می‌میرد. مسابقه‌ی دو ماراتون به افتخار این پیام‌آور پیروزی جاودانه می‌شود. با پایان گرفتن نخستین جنگ بین ایران و یونان، آتن در جاده‌ی شکوفایی فرهنگی و اجتماعی پا می‌نهد و دموکراسی در آتن شکوفا می‌شود.

۴۸۶ پ.م - مرگ داریوش اول

در حالی که ایرانیان به منظور سرکوب شورش مصریان در حال لشکرکشی به آن کشور بودند، داریوش اول پادشاه ایران می‌میرد. پسر او خشایار که جانشین‌اش می‌شود قصد دارد شکست پدرش در یونان را جبران کند. او به سرعت دست به کار جنگی می‌شود که در تاریخ به دومین جنگ بین ایران و یونان شهرت دارد.

۴۸۳ پ.م - کشف معادن نقره در آتن

در آتن معادن نقره کشف می‌شود. این کشف نه تنها موجب ثروتمند شدن آتن می‌شود، بلکه نقش عمده‌ای در دومین جنگ بین ایران و یونان هم دارد. بخش مهمی از این ثروت جدید صرف تقویت نیروی دفاعی و ساختن کشتی‌های جنگی مدرن و سریع می‌شود که در جنگ سالامین نقش تعیین کننده داشتند.

۴۸۰ پ.م - جنگ سالامین

ایرانیان به فرماندهی خشایارشا با نیروی عظیمی بالغ بر صدوپنجاه هزار سرباز و شش هزار کشتی جنگی به یونان لشکرکشی می‌کند. علی‌رغم برتری نظامی بی‌چون و چرای ایرانیان، نیروی دریایی یونانیان به فرماندهی تمیستوکل کشتی‌های جنگی ایرانیان را در تنگه‌ی باریک سالامین به تله انداخته و شکست سختی بر آنها وارد می‌کنند. هرودت نقل می‌کند که خشایارشا از بالای تپه‌ی آتیک شکست ارتش‌اش را مشاهده می‌کرده است. پس از این شکست خشایارشا فرماندهی سپاه را به ماردونی می‌سپارد و خود به ایران بازمی‌گردد. تا پایان زمستان ارتش ایران در شمال آتن بدون عملیات جنگی باقی می‌ماند. در بهار ایرانیان علیه مقدونیه جنگ را از سر می‌گیرند. یونانیان به فرماندهی پوزانیاس شکست سختی به ایرانیان وارد می‌آورند که در طی آن فرمانده ایرانی کشته می‌شود. این جنگ به سلطه‌ی بیش از یک سده‌ی ایرانیان بر شهرهای یونانی پایان می‌بخشد.

۴۱۸ پ.م - اتحادیه‌ی دلوس

به ابتکار تمیستوکلس آتنی و با هدف مقابله با تهاجمات آتی ایرانیان، اتحادیه‌ای از شهر-دولت‌های مستقل یونانی به رهبری آتن تشکیل می‌شود. این اقدام در واقع نطفه‌ی قدرت امپریالیستی بعدی یونانیان بود که به کشورگشایی‌های اسکندر مقدونی انجامید.

۴۱۲ پ.م - نمایش‌نامه‌ی "ایرانیان"

ایشیل نمایش‌نامه‌ی "ایرانیان" را می‌نویسد و به روی صحنه می‌آورد. این نمایش‌نامه قدیمی‌ترین تراژدی یونانی است که متن کامل آن موجود است. موضوع این نمایش‌نامه دومین جنگ بین ایرانیان و یونانیان و عمداً در باره نبرد سالامین است که نویسنده خود در آن شرکت داشته. در این نمایش‌نامه ایشیل از سویی خشونت و توحش جنگ را نشان می‌دهد و از سوی دیگر انقلابی در هنر تئاتر آن دوران به وجود می‌آورد. او در این نمایش‌نامه برای نخستین بار حضور چند بازیگر روی صحنه را جایگزین حضور تک راویتگر داستان می‌کند.

۴۴۹ پ.م - بنای پرستشگاه پارتئون

در زمان حکومت پریکلس شهر آتن تصمیم می‌گیرد که به افتخار آتنا الهه‌ی شهر، پرستشگاه جدیدی بنا کند. پرستشگاه پیشین در طی دومین جنگ توسط ایرانیان با خاک یکسان شده بود. بر روی تپه‌ی آکروپول

پرستشگاه پارتئون ساخته می‌شود و مرکز جشنواره‌های مذهبی می‌شود. امروزه خرابه‌های این پرستشگاه یکی از نقاط دیدنی شهر آتن است.

۴۲۵ پ.م - مرگ هرودوت ، پایه گذار تاریخ نویسی

هرودوت در شهر توروری می‌میرد. او که سفرهای بسیاری به مصر و آسیای صغیر کرده بود و در جنگ‌های بین ایرانیان و یونانیان در سپاه یونان جنگیده بود، مشاهدات خود را با دیدی منصفانه در کتاب "تاریخ" به نگارش درآورد و راه تاریخ نویسی را بر مورخان بعدی یونانی و رومی گشود. او را پایه گذار تاریخ نویسی می‌دانند.

پیوست ۵

استقرار دموکراسی در آتن

بحران در آتن

در سده‌ی ششم پیش از میلاد آتن شاهد یک بحران اجتماعی ژرف و بزرگ شد. طبق قانون چنان چه یک شهروند بدهکار قادر به بازپرداخت بدهی خود نمی‌بود برده‌ی بستانکارش می‌شد. به واسطه‌ی بحران اقتصادی- اجتماعی و اجرای این قانون که بسیار رایج بود، آتن با تبدیل هر چه بیش‌تر شهروندان آزادش به برده و کاهش سریع جمعیت شهروند آزادش دچار بحران سیاسی- اجتماعی ژرفی می‌شود.

اصلاحات سولون

سولون^۱ در سال ۵۹۲ پ.م برای حل معضل فوق اصلاحات اجتماعی زیر را پیشنهاد می‌دهد که پذیرفته و اجرا شدند:

- ممنوعیت به بردگی گرفتن بدهکاران؛ الغای بدهی‌ها؛ آزادی و شهروند شدن افرادی که به واسطه‌ی عدم پرداخت بدهی‌هایشان برده شده بودند.
- رده بندی شهروندان به چهار گروه برطبق میزان ثروت :
- گروه ۱: ثروتمندترین‌ها؛
- گروه ۲: متوسط‌مرفه؛

۱- Solon d' Athènes (۶۳۸- ۵۵۸ پ.م) ، دولتمرد و شاعر آتنی

● گروه ۳: متوسط‌پایین؛

● گروه ۴: ندارترین ها.

درحالی که همه‌ی شهروندان عضو مجمع همگانی شهر بودند ولی فقط شهروندان گروه‌های ۱ و ۲ می‌توانستند به عضویت شوراها و دادگاه‌های دادرسی درآیند.

اصلاحات کلیستن

در سال ۵۰۸ پ.م کلیستن^۱ با وارد کردن اصلِ برابری شهروندان، طبقه‌بندی چهارگانه‌ی شهروندان را لغو کرده و همه‌ی شهروندان در برابر قانون از حقوق برابری برخوردار می‌شوند و می‌توانند به عضویت شوراها و دادگاه‌های دادرسی درآیند.

۱- Clisthène d'Athènes (۵۷۰-۴۴۴ پ.م) ، دولتمرد آتنی

ساختار تشکیلاتی دموکراسی در آتن

شورای عمومی^۱

بر طبق قانون همه ی شهروندان (چهل هزار نفر) باید در گردهمایی های آن شرکت کنند، در واقعیت بطور میانگین تنها پنج هزار نفر شرکت دارند. بطور معمول شورای عمومی یک بار در هفته در محلی به نام پنیکس برگزار می شود و یک روز تمام به درازا می کشد. شروع و پایان گردهمایی همواره یک مراسم مذهبی و اهدای یک قربانی به درگاه خدایان است.

در ابتدا رئیس گردهم آیی دستور جلسه را می خواند. سپس برای شرکت در بحث افراد نام نویسی می کنند. زمان مداخله ی هر فرد ده دقیقه است و سخنران برای شناخته شدن تاج گلی بر سر می نهد. سخنران در طول زمان مداخله اش توسط خدایان محافظت می شود. هیچ کس نه حق اهانت به او را دارد و نه مجاز است سخنان اش را قطع کند. عدم رعایت مقررات خطر مجازات مرگ را دارد.

تمامی مسایل اجتماعی و سیاسی مهم نظیر تدوین قوانین جدید، اداره شهر، مسائل مالی، مالیاتی و سیاست خارجی، از قبیل اعلام جنگ، صلح، اتحادها با سایر شهرها و غیره از اموری بودند که در شورای عمومی شهر بررسی و درباره اشان تصمیم گرفته می شد.

^۱ - Eclésia

گرد هم آبی که معمولا تا اوایل شب به درازا می‌کشید با رأی گیری به پایان می‌رسد. رأی گیری به صورت علنی و با بالا بردن دست بود. تصمیمات را به صورت فرامین در میدان شهر نصب می کردند.

بر طبق قانون، برای جبران روز کاری‌ای که اعضای مجمع عمومی از دست می‌دادند مبلغی پول به آن‌ها پرداخت می‌شد. در بسیاری موارد همین نکته انگیزه اصلی شرکت افراد در آن بود.

شورای شهر^۱

این نهاد متشکل از پانصد شهروند بود. ده بار در سال صد عضو جدید از طریق قرعه‌کشی از میان شهروندان بالای سی سال انتخاب شده و جای اعضای قدیمی‌تر را می‌گرفتند. اجرای قوانین و تدارک و برگزاری مجمع عمومی از وظایف این شورا بود. این نهاد از بین خود اعضای شوراها برنامه‌ریزان و فرماندهان نظامی را برای اداره شهر برمی‌گزید.

شورای دادرسی^۲

این نهاد متشکل از پانصد شهروند بود و نحوه‌ی انتخاب اعضای‌اش مانند شورای شهر بود. وظیفه‌ی این نهاد دادرسی بود و اعضای‌اش نقش هیأت منصفه را داشتند و با قرعه انتخاب می‌شدند.

۱- Boulé

۲- Hélicée

شورای برنامه ریزان و فرماندهان نظامی^۱

این شورای ده نفره اعضایش توسط شورای شهر برای یک سال انتخاب می شدند. این نهاد در واقع نقش هیأت دولت و فرماندهان ارتش را داشت. انتخاب مجدد اعضای اش ممکن بود. برای نمونه پریکلس بیست بار متوالی انتخاب شد.

^۱ - Stratèges

چه کسی شهروند بود؟

شهروند شامل مردان آزاد بالای هژده سال بود که : (۱) خود در آتن به دنیا آمده؛ (۲) پدر و مادرش هر دو شهروند آتن بوده؛ (۳) و خدمت سربازی دوساله را گذرانده باشد.

حقوق شهروندی

- ۱- حق شرکت در مجادلات سیاسی و حق رأی در شورای عمومی؛
- ۲- حق پیشنهاد قوانین جدید و یا درخواست تغییر قوانین موجود؛
- ۳- حق انتخاب شدن به عنوان عضو نهادهای تصمیم گیرنده؛
- ۴- حق اعتراض به میزان مالیات بر درآمدش؛
- ۵- حق درخواست تشکیل دادگاه برای احقاق حقوق اش.

وظایف شهروندی

- ۱- پرداخت مالیات؛
- ۲- انجام خدمت سربازی و رفتن به جبهه جنگ؛
- ۳- شرکت در مراسم نیایش های دینی شهر؛

۴- شرکت در فعالیت های سیاسی شهر؛

۵- بچه دار شدن.

از دست دادن حقوق شهروندی، غصب دارایی و حتا تبعید از جمله مجازات های شهروندی بود که وظایف شهروندی را رعایت نمی کرد.

در صورت اثبات بی پایه بودن اتهامات یک شاکی، خود شاکی مجازات می شد.

چه کسی شهروند نبود؟

زنان:

کلیه‌ی زنان که مشتمل بر صدوپنجاه هزار نفر بودند و نیمی از کل جمعیت را تشکیل می‌دادند.

کودکان:

افراد زیر هژده سال که مشتمل بر بیست و سه درصد کل جمعیت بودند.

نیمه- شهروندان:

کسانی که به شهر تعلق نداشتند، یعنی اهل آتن نبودند. اینان افراد آزادی بودند که باید خدمت سربازی را انجام می‌دادند ولیکن از هیچ حقوق سیاسی‌ای برخوردار نبودند. آنان اجازه‌ی کار داشتند، می‌توانستند به فعالیت‌های بازرگانی بپردازند ولی در مقایسه با یک شهروند مالیات سنگین تری می‌پرداختند.

نیمه- شهروندان بطور عمده بردگان پیشین آزاد شده و یا فرزندان نامشروع شهروندان بودند و مالیات ویژه‌ای هم می‌پرداختند. یک نیمه- شهروند به دشواری می‌توانست یک شهروند شود. باید مجمع عمومی

شهروند شدن اش را تصویب می‌کرد. تعداد آنان بالغ بر چهل هزار نفر بود.

بردگان:

اسیران جنگی، فرزندان بردگان و کودکان سرراهی همه جزو بردگان بودند. بردگان قابل خرید و فروش بودند. شهروندان تهی دست یک یا دو برده داشتند. تعداد بردگان توانگران به پنجاه می‌رسید. صاحب برده حق کشتن برده را داشت. بهای متوسط یک برده در سال ۴۱۴ پیش از میلاد ۱۷۸ دراهم بود. کودکان حاصل زناشویی یک شهروند با یک برده و یا با یک نیمه- شهروند یک برده محسوب می‌شدند. برای شناسایی بردگان موی سرشان را تیغ می‌زدند. تعداد بردگان صدوده هزار نفر بود.

در صد	تعداد	موقعیت اجتماعی	
۱۳%	۴۰,۰۰۰	شهروندان	
۳۷%	۱۱۰,۰۰۰	زنان و کودکان	ناشهروندان
۱۳%	۴۰,۰۰۰	نیمه-شهروندان	
۳۷%	۱۱۰,۰۰۰	بردگان	
۱۰۰%	۳۰۰,۰۰۰	جمعیت کل	

جدول ۸: ترکیب جمعیتی آتن در سال ۴۱۴ پیش از میلاد

جدول ۹: ساختارِ دموکراسی آتنی

شهروندان : ۴۰,۰۰۰
ناشهروندان فاقد حقوق ۲۶۰,۰۰۰
A
زنان + کودکان : ۱۱۰,۰۰۰
نیمه شهروندان : ۴۴,۰۰۰
بردگان : ۱۱۰,۰۰۰

جدول ۹: ساختار دموکراسی آتنی